

Издавач:

Народно позориште Ниш
Синђелићев трг бб

Телефони:
Централа: +381 (18) 527371
Маркетинг: +381 (18) 245478
Билетарница: +381 (18) 245472

npris@narodnopozeristenis.rs
marketing@narodnopozeristenis.rs
www.narodnopozeristenis.rs

За издавача:

Спасоје Ж. Миловановић, директор
Лектура и коректура: Наташа Илић
Уредник програма: Тамара Милосављевић
Дизајн програма: Марина Антић
Фотографије: Никола Стојановић

Тираж: 500 примерака

сезона 2021/2022



ПОКОЈНИК

Бранислав Нушић

Режија: Жељко Ђукић



Бранислав Нушић
ПОКОЈНИК

Режија и избор музике - **ЖЕЉКО ЂУКИЋ**
Костимограф - **НАТАША ВУЧУРОВИЋ ЂУКИЋ**
Асистент костимографа - **КАТАРИНА ПАВЛОВИЋ**
Сценограф - **ИГОР ВАСИЉЕВ**
Асистент сценографа - **ИСИДОРА СПАСИЋ**
Помоћ при избору музике - **БРАНИСЛАВ ДЕЈАНОВИЋ**
Лектор - **НАТАША ИЛИЋ**
Организатор - **ИВАНА МАДИЋ**

Инспцијент: **Добрила Марјановић**
Суфлер: **Јана Савић**
Дизајн тона: **Слободан Илић**
Дизајн светла: **Давид Јовановић и Војкан Добросављевић**

ИГРАЈУ:

ПАВЛЕ МАРИЋ
Александар Крстић

МИЛАН НОВАКОВИЋ
Мирослав Јовић

СПАСОЈЕ БЛАГОЈЕВИЋ
Александар Михаиловић

ГОСПОДИН ЂУРИЋ
Стефан Младеновић

ЉУБОМИР
Милош Цветковић

АНТА
Данило Петровић

МЛАДЕНА ЂАКОВИЋ
Маја Вукојевић Цветковић

РИНА
Сања Крстовић

АГНИЈА
Јасминка Хоџић

ВУКИЦА
Катарина Арсић

АНА/СОФИЈА
Катарина Митић Павловић



БРАНИСЛАВ НУШИЋ

1864. У Београду, 8. октобра, рођен је као четврто дете трговца Ђорђа Нуше и његове жене Љубице, у кући која се налазила на месту данашње зграде Народне банке Србије у улици Краља Петра. На крштењу му дају име Алкибијад.

1870. Отац малог Алка, потоњег Бранислава, преселио се после банкротства са женом и петоро деце у Смедерево.

1870–1874. Похађао је основну школу у Смедереву, где му је отац у то време имао трговину.

1874–1882. Похађа гимназију (1875. понавља I разред гимназије, кратко је шегрт у Панчеву, да би 1876. наставио школовање у гимназији у Београду, и са својим рођаком Јевтом Угрочићем почео „живот на даскама“).

1882. Матурира и почиње да се потписује као Бранислав.

1883. Упознаје се са Војиславом Илићем, што ће га увести у најпознатији центар књижевног живота у Београду у то доба, у дом Илића, у којем чита своје прво дело, Народни посланик.

1884. Студира права у Грацу.

1885. Враћа се у Београд и наставља студије на Великој школи. Учествује у српско-бугарском рату као добровољац.

1886. Завршава права на Великој школи. Пише Приповетке једнога каплара.

1887. Објављује песму Погреб два раба, као критику власти краља Милана, због чега је осуђен на две године затвора.

1888. У Пожаревачком затвору проводи годину дана и пише Протекцију.

1889. После пријема код краља Милана, министар иностраних дела му додељује службу у дипломатији. Следећих десет година службује у конзулатима у Битољу, Приштини, Скопљу, Солуну и Серезу.

1891. Нушић и Драгутин Илић поново покрећу и уређују „Преодницу“ (Претходницу).

1893. Жени се Даринком Ђорђевић, ћерком трговца Божицара, коју је упознао као нећаку конзула Бодија у Битољу. Исте године је постављен за конзула у Приштини, где му је Војислав Илић писар.

1899. Члан је уредништва „Звезде“ Јанка Веселиновића.

1900. Прелази из дипломатске службе у Београд, за секретара Министарства просвете, а затим постаје драматург и вршилац дужности управника Народног позоришта у Београду.

1901. Уређује „Позоришни лист“.

1902. Пензионисан на свој захтев, јер није добио место управника Народног позоришта. Исте године реактивиран и постављен за комесара пошта и телеграфа, што одбија и поново бива враћен у пензију. Учествује у оснивању Друштва српских књижевника и уметника.

1903. Постављен је за шефа Одсека за националну пропаганду при председништву Владе, као добар познавалац прилика у нашим, тада још неослобођеним крајевима под Турском. После преврата од 29. маја, поново враћен у пензију.

1904–1905. Нушић је управник Српског народног позоришта у Новом Саду.

1906–1907. Заменик је драматурга Народног позоришта у Београду.

1905. Оснива са Михајлом Сретеновићем Мало дечје позориште у Београду (претеча потоњег Родиног позоришта, основаног 1937).

1907. Пише Књазу Николи Елаборат за оснивање Црногорског народног позоришта на Цетињу.

1905–1910. У „Политици“ објављује своје чувене козерије, под псеудонимом Бен Акиба.

1910. Осуђен на три месеца затвора због чланка „Народ и династија“, о односу краља Петра и принца Ђорђа. Казну није одлежао због рата који је наилазио. Одликован орденом Светог Саве и Белог орла.

1908–1912. Бави се новинарством. Сарадник је и уредник листова „Самоуправа“, „Трибуна“, „Београдске новине“, „Дневник“, „Стража“ и шалвивих листова „Брка“, „Ћоса“, „Сатира“, „Телефон“ и др.

1912. Постављен за првог начелника ослобођеног Битоља (за време Балканског рата).

1913. Организује позориште у ослобођеном Скопљу и постаје његов управник.

1915. У Скопљу. Кћерка Маргита Гита се удаје за књижевника Миљивоја Предића. У јесен, гине син Страхинја Бан, добровољац у Бачкој чети. Нушић се повлачи са српском војском преко Албаније на Крф.

1916–1917. Боравио у Италији, Француској и Швајцарској. Пише „План за обнову и препород националне културе после Рата“ и шаље на Крф, Министру просвете (1917).

1918. Враћа се на дужност у Скопље.

1919. У Београду, у Министарству просвете, врши дужност првог начелника Уметничког одељења (потоњег Министарства културе).

1922. Због драме Наход, црква га је анатемисала.

1923. Разрешен је дужности начелника Уметничког одељења. Одликован је орденом Светог Саве I реда.

1924. Велика прослава шездесетогодишњице живота и четрдесетогодишњице књижевног рада Бранислава Нушића.

1925–1928. Управник је позоришта у Сарајеву. Пише за „Рамазанске вечери“, под псеудонимом Халил Делибашић.

1929. Нушић је библиотекар Народне скупштине. Дефинитивно стављен у пензију. Одликован орденом официра Легије части.

1930. Учествује у раду на филму Парамунт-ревија у Бечу, као глумац. Предаје реторику на Војној академији и пише убеник који је и данас у употреби.

1931. Закључује уговор са познатим београдским издавачем Гецом Коном о издавању целокупних дела.

1933. Постаје члан Српске краљевске академије.

1934. После прве теже болести одлази са породицом на Хвар.

1935. После премијере Ожалошћене породице у Софији одликован бугарским орденом за грађанске заслуге.

1936. После много сељакања купио је плац и сазидао кућу, у коју се уселио 15. септембра, у улици Розалије Мортон I (данас Шекспирова).

1937. Оперисан је у санаторијуму „Врачар“ у Београду. На оснивачкој скупштини Удружења уметника, научника и писаца, 5. децембра, одржао је говор – апел солидарности против фашизма – чувени „Културни тестамент“.

1938. Бранислав Нушић је умро у Београду, на Богојављење, 19. јануара. Сахрањен је у породичној гробници на Новом гробљу.



БИОГРАФИЈА РЕДИТЕЉА

Жељко Ђукић је завршио режију на Факултету драмских уметности у Београду. У Сједињеним Америчким Државама живео је тридесет година, где је завршио магистарске студије и био уметнички директор позоришта *The Utopian Theatre Asylum* у Чикагу. Осим у матичном позоришту режирао је у Њујорку, Лос Анђелесу, Вашингтону и на Флориди. Његове представе су добиле признања и награде, између осталих, за најбољу представе сезоне у Чикагу (*Ујка Вања*), награду за уметничку визију (*The Orgie Award*) и више номинација за угледне награде *Хелен Хејс* и *Џозеф Џеферсон*. У бившој Југославији и Србији, режирао је представе у Сарајеву и Мостару а у Београду је у Народном позоришту 2009. поставио комад *Код куће/Кабул*. После дипломирања радио је на Факултету драмских уметности као асистент на катедри за глуму. У Америци је наставио да се бави позоришном педагогијом; предавао је на неколико америчких универзитета, између осталог на Универзитету Илиноис у Чикагу и Универзитету Нортвестерн. Однедавно ради као сарадник на катедри за глуму Академије уметности у Београду. Добитник је Фулбрајтове стипендије за 2013. годину.

РЕЧ РЕДИТЕЉА

Умјесто „речи редитеља“, имао сам на уму пригодан цитат из Нушићеве *Аутобиографије*, који најбоље одражава идеју коју сам следио правећи ову представу.

Бранислав Нушић о глуми на сцени и глуми у животу

Оно што је у глумачком позиву нарочито пријатно, то је што он своју јавну реч, свој посао, своју задаћу врши маскиран. То чине, додуше, и сви остали у животу, само је разлика између њих и глумаца у томе што глумац узима на себе праву маску, маску која одговара роли коју изводи: себичност маскира као себичност, злобу као злобу, а пакост као пакост, док у животу то друкчије бива: тамо се једна рола игра, а друга маска ставља. Политичар, на пример, на своју себичност ставља маску родољуба; насилник на своје насиље ставља маску правде; богаташ на своје зеленаштво ставља маску добротинства; распуштеница на своје искуство ставља маску наивности, а злбник на своје савете ставља маску пријатељства.



Покојник на нишкој сцени

Бранислав Нушић, наш ванвременски комедиограф, као позоришни писац има нарочитих заслуга. „Он је прави позоришни човек, више но ико пре њега, он разуме сценску вештину и познаје позоришни занат“, закључио је својевремено Јован Скерлић, као и то да је током свог плодног стваралаштва „био омиљени забављач српске публике и готово сам, за дуго време, попуњавао српски театар“.

Осврћући се на репертоар нишке сцене од самог почетка „Синђелића“ 1887. до данас, у прилог томе говори и чињеница да су Нушићеви комади на нишкој позоришној сцени постављани више од сто двадесет пута.

Сагледавајући Нушићев стваралачки опус, може се закључити да се пред крај живота вратио сатири. О Нушићевом *Покојнику* Велибор Глигорић је написао: „Док се на хоризонту оцртавала претећа најезда фашизма (...) Нушић је прешао седамдесету годину живота, прележао тешку болест из које се једва извукао. У таквој атмосфери пише комедију *Покојник*. Због тога је и добила вид укомпоновања комедије у друштвену драму и деловала и као драма, и као комедија“, а за њу и сам Нушић каже да се „разликује од осталих, једном грубље израженом тенденцијом, извесним оштријим сенчењем у сликању наших друштвених прилика“.

„Нушић овога пута није скрио друштвену критику и хумор“, наводио је Глигорић „него је отвореније и гласније иступио да на сцену изнесе пунију истину о насиљима над човеком, која се врше у капиталистичком друштву. Деловање силе власти је друштвено шире, овога пута директно уперено на човекову слободу и егзистенцију. Обесправљен је као грађанин и у тој мери обесправљен као човек да је и обезличен, излучен је из друштва, а излучен је и из живота. Човек који смета извршењу планова и интересу мора ишчезнути са лица света било физички, било духовно. У томе се исказала и сила фашизма у односу на егзистенцију и личност човекову.“

Прво извођење комада *Покојник* било је на сцени Народног позоришта у Београду, у јесен 1937. године, а исте сезоне 1937/38. постављен је и на нишкој сцени тадашњег Народног позоришта Моравске бановине и до краја 1941. године, када су чизме Хитлерових Немаца увелико газиле по новим позоришним даскама тек отворене позоришне зграде, *Покојник* је, пркосећи надлазећем фашизму, наново оживљавао и четири пута био постављан.

У послератном периоду постављен је једном, септембра 1946, у режији Јосифа Срдановића, а последњи пут је пред нишком публиком премијерно изведен октобра 1987. године, у режији Петра Зеца. У позоришној сезони 2021/22. године Народног позоришта Ниш биће уписана седма поставка Нушићевог *Покојника*.

Тамара Милосављевић,
библиотекарка Народног позоришта Ниш





ТЕХНИЧКА ЕКИПА

технички директор: Дејан Митић;
мајстор сцене: Славиша Филиповић;
декоратери: Срђан Китановић, Миодраг Ђорђевић, Мића Лазаревић, Драган Динић, Радомир Пешић; реквизитер: Драган Николић; гардеробери: Душица Младеновић, Марко Динић; шминкери, власуљари: Љиљана Рашић, Марија Цветановић, Ивана Лазаревић; кројачки радови: Марина Стевановић, Владимир Пекић; модиста, израда шешира: Маја Студен; радионица: Богољуб Ђорђевић, Горан Станковић, Драган Перић; набавка: Зоран Денчић; возач: Небојша Шарчевић

